

Tillsyn och provningar av brandlarm - egenkontroll

Förslag på miniminivå av egenkontroll av brandlarmanläggning, sammanställd efter genomgång av SBF110:8
Mallen kan utgöra underlag för den del av det systematiska brandskyddsarbetet som avser automatisk brandlarmanläggning.

ANLÄGGNINGEN SKA SKÖTAS AV UTSEDDA ANLÄGGNINGSSKÖTARE SOM MINST
HAR UTBILDNING OCH KUNSKAP ENLIGT KRAVEN I SBF 110:8 BILAGA D

Månadskontroll

Minst en gång per månad skall följande kontroller utföras:

- Kontroll av att åtkomsten till centralutrustningen, brandförsvarstablåer eller larmlagringstablåer inte blockeras eller begränsas av några hinder.
- Kontroll av centralutrustningen. Inga fel eller fränkopplingar ska finnas i normalläget. Om fränkoppling finns ska den vara noterad i kontrolljournal.
- Kontrollera att orienterings- och serviceringar finns på plats och att de senaste ändringarna är införda så att ritningarna stämmer med verkligheten.
- Kontrollera att skötselplaner, anläggarintyg, besiktningsintyg och andra handlingar finns på plats.
- Kontrollera att reservdelar finns tillgängligt.
(T.ex. reservglas till larmknappar och verktyg för byte av glas, glödlampor till indikeringslampor, säkringar etc.)

Kvartalsprov

Utöver månadskontroll skall följande utföras: (Glöm inte att meddela larmcentral före provlarm)

- Larmprov av detektorer;
 - I anläggningar med kollektiva detektorer: minst 10% av antalet sektioner.
På ett år ska samtliga sektioner vara provade.
 - I anläggningar med adresserbara detektorer: minst 2% av antalet detektorer.
Provingen ska spridas över anläggningen och över året så att olika delar provas. På ett år ska minst 8% av detektorerna vara provade.
- Vid detektorprovning ska det kontrolleras att detektorns indikering fungerar, att centralapparaten tar emot larm på ett korrekt sätt. Det ska också kontrolleras att detektorns placering fortfarande är korrekt och att detektorns öppningar till mätkammaren är fria.*
- Funktionsprov av larmdon, dörrstängare och andra styrningar (t.ex. spjäll, fläktstopp etc.) i de aktuella sektionerna. På ett år ska samtliga larmdonsområden och styrområden vara provade.
- Prova förbindelse med larmcentralen (i förekommande fall). Överföringsprov bör utföras så att ett fellarm provas först, därefter provas brandlarm utan att fellarmet kvitterats. På så sätt provas att ett brandlarm fungerar även om ett aktivt fel finns i anläggningen.
- Prov av centralutrustningens och brandförsvarstablåns indikeringar och funktioner.
- Prov av indikeringar och funktion på övriga tablåer (externa BFT, larmlagringstablåer m.m.)
- Kontrollera batterier och strömförsörjning.
- Larmcentralens rutiner vid de olika larmen bör kontrolleras, kontaktpersoner och telefonnummer ska uppdateras vid förändringar.
- Ledningsnät, detektorer, larmknappar, skyltar m.m. kontrolleras okulärt med hänsyn till skador, blockering och upphängning.

En gång per år ska följande kontrolleras av anläggnings-skötaren

- Omfattningen av anläggningen, lokalerna samt vilken verksamhet som bedrivs.
Behöver förändringar göras i skyddet?
- Har mer än en onödig aktivering skett?
Om så är fallet bör en särskild utredning initieras för att ta fram en åtgärdsplan.
- Anläggningsägarens säkerhetsrutiner, har någonting förändrats?
- Eventuell tidsstyrning av larmlagringsfunktion, är rätt tider programmerade?
- Kontrollera att revisionsbesiktning har utförts och att påträffade anmärkningar har åtgärdats.
- Kontrollera att servicebesök har skett och att upptäckta brister har åtgärdats.

Månadskontroll och kvartalsprov samt övriga åtgärder ska noteras i kontrolljournal, avvikelser från normalläget undersöks och åtgärdas snarast. OBS! Reglerna föreskriver att notering görs i kontrolljournalen om vilka sektioner/detektorer som har provats.

Vanliga orsaker till onödiga larm från brandlarm

- **Heta arbeten t.ex. svetsning, slipning och kapning samt andra typer av rök- och dammalstrande arbeten**
Koppla bort aktuell detektor/sektion innan arbetet påbörjas. Glöm inte intilliggande detektorer/sektioner. Eftersom detektorskyddet är bortkopplat krävs höjd brandberedskap.
- **Damm**
Sågning och kapning i t.ex. gipsskivor och borring i betongväggar ger ett fint damm som kan orsaka onödiga larm från rökdetektorer.
- **Mattläggning eller värmning av krympslang**
Svetsning av plastmattor och värmning av krympslang kan förorsaka rökutveckling.
- **Stearinljus, tomtebloss och rökmaskiner**
- **Rökning**
- **Ånga från duschar, tvätt - eller diskmaskiner**
- **Matlagning och brödrostning**
Normal matlagning måste kunna utföras. Placera därför aldrig en brödrost under en rökdetektor.
- **Avgaser från bilar och truckar**
- **Vattenläckage**
Vatten från ett litet hål i taket kan rinna in i detektorn och orsaka larm. Problemet gäller alla typer av detektorer, även värmedetektorer. De flesta leverantörer har speciella fuktskydd.
- **Insekter**
Ett vanligt problem i södra Sverige. Små insekter som kommer igenom nätet i rökdetektorer kan störa detektorns funktion. Detektorn uppfattar insekten som rökpartikel och startar brandlarmet.
- **Ändringar i verksamheten**
En förändring i verksamheten kan betyda att en annan detektortyp bör installeras.
- **Bristande underhåll**
En brandlarmanläggning måste underhållas. Smutsiga detektorer kan utlösa onödiga larm eller leda till helt utebliven larmsignal. Äldre typer av värmedetektorer har en legering som hårdnar med åren vilket innebär en högre utlösningstemperatur. Det är viktigt att regelbundet serva brandlarmanläggningen för att behålla den ursprungliga skyddsnivån.
- **Batteriernas kondition**
Ett kort spänningsbortfall på en brandlarmanläggning med dåliga batterier kan göra att centralen går i larmläge eller att larmsändaren aktiveras. Livslängden på batterier är mycket varierande och det enda sättet att avgöra konditionen är genom ett belastningsprov.